

Yttrande

Klimat- och näringslivsdepartementet

kn.remissvar@regeringskansliet.se

kn.cks@regeringskansliet.se

KN2024/02249 Reformering av avfallslagstiftningen för ökad materialåtervinning och för mer cirkulär ekonomi

2025-01-07

Remissvar från Håll Sverige Rent över Reformering av avfallslagstiftningen för ökad materialåtervinning och för mer cirkulär ekonomi (dnr KN2024/02249)

Inledning

Avfallshierarkin innebär att medlemsstaternas första prioritet i lagstiftning och politik ska vara att främja avfallsförebyggande åtgärder (PM).

Nedskräpning är enligt definitionen ett avfall och därför behöver det vara en prioritet att främja förebyggande åtgärder mot nedskräpning. Idag läggs ett stort fokus på att städa och fördela kostnader för städning till de parter som i någon mån är ansvariga.

Vi ser positivt på promemorians avsikt - att skapa en tydlig ansvarsfördelning mellan parterna. För området nedskräpning saknar vi dock det greppet. Det finns fortfarande en otydlighet mellan myndigheterna med t ex ansvaret för att förebygga nedskräpning. Som ett exempel kan nämnas att Trafikverket har ansvar för nedskräpning längs statliga vägar och kommunen för de kommunala ytorna. Ingen samordning sker såvitt vi vet.

Promemorian indikerar att planer för avfallshantering måste inkludera specifika strategier för att förebygga nedskräpning i enlighet med flera olika EU-direktiv, inte minst på havsmiljöpolitikens område. Det är positivt med ett helhetsgrepp kring problemet med nedskräpning både på land och i vatten.

En nedskräpad miljö beror på brister i beteenden, brist på infrastruktur eller systemlösningar. Det ska vara lätt att göra rätt. Men vad som är rätt behöver kontinuerligt påminnas om genom utbildning, inspiration och att skapa ett engagemang. Därför kan man inte betrakta informationsaktiviteter för nedskräpning som ett tomtebluss. Det är ett kontinuerligt arbete som behöver göras varje år.

Håll Sverige Rent tillstyrker följande förslag:

9.1 Den nationella avfallsplanen

Promemorians förslag: Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska besluta en nationell avfallsplan. Planen ska innehålla ett avfallsförebyggande program.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om vad den nationella avfallsplanen och det avfallsförebyggande programmet ska innehålla att myndigheter eller kommuner ska lämna de uppgifter som behövs för att ta fram den nationella avfallsplanen.

HSR synpunkt: I bilaga 4 beskrivs de delar som kan ingå i den nationella avfallsplanen. Vi ser positivt på att underlaget till ett avfallsförebyggande program innehåller uppgifter om de största källorna till nedskräpning. Därtill vill vi understryka vikten av att utveckla och stödja informationskampanjer för att öka medvetenheten om avfallsförebyggande och nedskräpning. Resurser för skräpmätningar samt investeringar i informationskampanjer är nödvändigt. Stiftelsen Håll Sverige Rent kan på ett effektivt sätt utföra flera av de delar som rör det förebyggande arbetet mot nedskräpning.

10.3 Information om ytterligare mål om avfallsförebyggande och avfallshantering

Promemorians förslag: Det ska införas en upplysning i avfallsförordningen om att det finns ytterligare mål för avfallsförebyggande, avfallshantering och nedskräpning i andra förordningar.

HSR synpunkt: Det förebyggande arbetet mot nedskräpning kan effektiviseras genom att Stiftelsen Håll Sverige Rent får ett varaktigt stöd från de som är satta att finansiera insatser mot nedskräpning. Det är bra att en upplysning införs. Håll Sverige Rent kan bidra till att de olika målen i förordningarna nås.

Håll Sverige Rent avstyrker följande förslag:

9.3 Kraven på en kommunal avfallsplan tas bort.

Förslag: Kravet på kommunerna att upprätta kommunala avfallsplaner ska tas bort. Även kravet på länsstyrelserna att sammanställa de kommunala planerna ska tas bort. Kommunens möjlighet att meddela föreskrifter om att den som bedriver en yrkesmässig verksamhet inom kommunen där annat avfall än sådant som kommunen ansvarar för ska lämna uppgifter om avfallet som underlag för kommunens renhållningsordning ska tas bort. I varje kommun ska det finnas avfallsföreskrifter. Föreskrifterna ska antas av kommunfullmäktige. Kravet på att hänsyn ska tas till synpunkterna som kommer in i samrådet ska tas bort.

HSR synpunkt: Behåll kravet på kommunerna att göra avfallsplaner och låt dessa utgöra grund till den nationella avfallsplanen som då enklare kan implementeras. Avfallet uppstår i kommunerna och där behöver det finnas ett systematiskt och varaktigt arbete som kanaliseras upp till den nationella avfallsplanen.

Att ta bort de kommunala planerna innebär en risk för minskat fokus på det strategiska avfallsarbetet och uppföljningen, särskilt på det avfallsförebyggande arbetet. Det finns också en risk för minskat samarbete mellan kommun och kommunala avfallsbolag då Avfallsplanen i många fall tagits fram i samarbete och att målen också är ett gemensamt ansvar mellan dessa parter.

För att minska administration så bör Naturvårdsverket inhämta de kommunala planerna vartannat år i samband med att den nationella avfallsplanen uppdateras. De regionala insamlingarna till Länsstyrelserna behöver inte finnas kvar. Samråd inför fastställande av planen bör vara kvar för att säkerställa att alla i kommunen har möjlighet att komma med synpunkter.

Det är viktigt att behålla både kommunal och nationell nivå, då exempelvis Naturvårdsverket ansvarar för tillsynen av producentansvaret. Producentansvarssystem är nationella, och det kan ifrågasättas om någon del av ett sådant system skulle påverka endast en enskild kommun. Därför krävs en nationell samordning, samtidigt som kommunernas betydelse för ett framgångsrikt genomförande av avfallsplanerna inte får undervärderas.

10.2 Kommunala mål om nedskräpning

Förslag: Det ska anges i avfallsförordningen att varje kommun ska besluta om egna mål för att förebygga och begränsa nedskräpning ska flyttas till avfallsförordningen. När de har antagits ska kommunen informera Naturvårdsverket om målen och beslutade åtgärder.

HSR synpunkt: Det behöver finnas ett nationellt mål om nedskräpning. Ett gränsvärde som alla kommuner kan förhålla sig till. Det bör övervägas att uttryckas i form av skräp per kvadratmeter. Att endast ha kommunala mål riskerar att skapa ojämlikhet i arbetet mot nedskräpning. Vi ser i dag hur geografiska skillnader skapar negativa spiraler när skräpiga områden drabbas av mer nedskräpning. Att inte ha mål skapar också en otydlighet för kommunerna avseende ambition på investeringsnivåer och insatser på området. Idag varierar kommunernas inrapporterade kostnader kraftigt.

Håll Sverige Rent föreslår att följande tillägg görs:

- Kommunerna ska göra kontinuerliga skräpmätningar.
- Kommunerna bör upplysa om lagstiftningen och påföljden för personer som skräpar ner. Den så kallade nedskräpningsboten för ringa nedskräpning omfattar numera även portionssnus och fimpar, något som är det vanligaste skräpet i den offentliga miljön.
- Inför ett nationellt mål om gränsvärde för nedskräpning, för större likvärdighet.
- Skapa en formell myndighetsamordning avseende nedskräpning. Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten och Trafikverket bör omfattas.

Avslutningsvis

Producenten har ett stort ansvar för de produkter hen sätter på marknaden och en stor del av den nya lagstiftningen syftar just till detta. Håll Sverige Rent välkomnar förslaget att producenter ska ta fullt ekonomiskt och organisatoriskt ansvar för sina produkter. Detta ligger i linje med vår vision att skapa incitament för hållbar produktdesign och minska nedskräpningen. Men det finns inget tydligt ramverk för det förebyggande arbetet mer än att producenten effektivt ska bidra. Vi anser att lagstiftaren ska styra ett bidrag från producenterna till Håll Sverige Rent för att utföra den uppgiften.

Vänliga hälsningar

Johanna Ragnartz

VD, Håll Sverige Rent